

4. Byrettens sammensætning i civile sager

4.1. Gældende ret

4.1.1. Efter gældende ret behandles alle civile sager i byretten af én juridisk dommer. I visse sager kan eller skal der herudover medvirke to sagkyndige dommere eller – i boligsager – to lægdommere.

Ved Sø- og Handelsretten behandles alle civile sager af én juridisk dommer, og der deltager derudover i de fleste sager to eller eventuelt fire sagkyndige dommere.

Alle civile sager i landsretten behandles af (mindst) tre juridiske dommere, jf. retsplejelovens § 6, stk. 1, 1. pkt. I visse sager kan eller skal der herudover medvirke to sagkyndige dommere. Uden for domsforhandlingen kan dog én (juridisk) dommer handle på rettens vegne, jf. retsplejelovens § 6, stk. 1, 2. pkt.

4.1.2. Efter retsplejelovens § 18 b kan sagkyndige dommere medvirke i handelssager i byretten, når retten bestemmer det. Retten har således en vid bemyndigelse til at beslutte, at sagkyndige skal medvirke i disse sager, men bemyndigelsen benyttes ikke i praksis. Efter retsplejelovens § 6, stk. 4, kan sagkyndige dommere tilsvarende medvirke i handelssager i landsretten, når retten bestemmer det, men heller ikke denne bemyndigelse benyttes i praksis.

Der findes særlige regler om medvirken af sagkyndige dommere i søsager, visse sager vedrørende reglerne i lov om varsling mv. i forbindelse med afskedigelser af større omfang og sager om prøvelse af Ankestyrelsens afgørelser i klagesager vedrørende børn og unge-udvalgets afgørelser.

Efter lejelovens § 107 behandles sager om leje af hus eller husrum, som er omfattet af lejeloven, ved byretten i første instans. Efter erhvervslejelovens § 76 gælder det samme for sager om leje af lokaler, som er omfattet af erhvervslejeloven. Retten benævnes boligretten og tiltrædes af to lægdommere, hvis en af parterne anmoder om det, eller retten bestemmer det. De to lægdommere repræsenterer henholdsvis lejere og udlejere.

I forbrugersager anlagt af Forbrugerombudsmanden ved Sø- og Handelsretten deltager fire sagkyndige, jf. retsplejelovens § 9 a, stk. 8, 2. pkt., hvoraf to repræsenterer forbrugerinteresser og to erhvervsinteresser, jf. retsplejelovens § 94, stk. 1, 3. pkt. I ansættelsessager ved Sø- og Handelsretten deltager én arbejdstagerrepræsentant og én arbejdsgiverrepræsentant, jf. retsplejelovens § 94, stk. 1, 2. pkt.

I andre sager ved Sø- og Handelsretten deltager som hovedregel to sagkyndige, jf. retsplejelovens § 9 a, stk. 2. En part kan imidlertid anmode om, at der i

stedet deltager fire sagkyndige. En sådan anmodning imødekommes normalt altid, jf. retsplejelovens § 9 a, stk. 8, 1. pkt., hvorefter retten kan tilkalde fire sagkyndige, når sagens karakter taler for det.

Præsidenterne for landsretterne og for Sø- og Handelsretten skal beskikke et antal sagkyndige, som opføres på hver sin liste, hvorfra de pågældende udpeges til at deltage som dommere i den enkelte sag, jf. herom retsplejelovens §§ 92-94. Beskikkelse sker som udgangspunkt efter indstilling fra en indstillingsberettiget organisation. Præsidenten kan i begrænset omfang beskikke personer, der ikke er indstillet af en indstillingsberettiget organisation.

Sagkyndige meddommere skal være i besiddelse af indgående og tidssvarende praktisk kendskab til vedkommende sagsområde, have dansk indfødsret, være fyldt 30, men ikke 70 år, være uberygtede og have fast bopæl eller forretningssted inden for det geografiske område, de skal beskikkes for. De sagkyndige beskikkes for 4 år, idet en sagkyndig dog fratræder ved udgangen af det kalenderår, hvor den pågældende fylder 70 år. Genbeskikkelse kan finde sted.

Børnesagkyndige dommere beskikkes af Domstolsstyrelsen efter forhandling med socialministeren, jf. lov om social service § 127 (fra den 1. januar 2007 § 172).

For hver retskreds beskikker præsidenten for vedkommende landsret lægdommere i boligretten, jf. lejelovens §§ 108 og 109. Beskikkelsen sker efter forhandling med de større grundejerforeninger henholdsvis lejerforeninger i retskredsen. Findes der ingen sådanne større foreninger, beskikkes lægdommerne blandt grundejere, som tillige er udlejere, henholdsvis lejere, som ikke tillige er udlejere.

Efter retsplejelovens § 94 udtager retsformanden de sagkyndige til den enkelte sag, således at den særlige sagkundskab, som i det foreliggende tilfælde anses for nødvendig, er repræsenteret. Sagkyndige kan kun udtages fra listerne over sagkyndige, og udtagning af sagkyndige fra en liste for et andet område kræver tilladelse fra vedkommende landsretspræsident, henholdsvis præsidenten for Sø- og Handelsretten. Der er ingen regler om, at udtagning fra listen skal ske i en bestemt rækkefølge.

Efter lov om social service udtages børnesagkyndige dommere af landsrettens præsident, men det er antaget i praksis, at præsidenten kan bemyndige retsformanden i den enkelte sag hertil.

Efter lejelovens § 110 udtages lægdommere i boligretssager af retsformanden efter forhandling med parterne. Det skal tilstræbes, at der udpeges personer, der har særligt kendskab til lejeforhold af den art, sagen